

SZERKESZTŐI IRADA

Belmagyar-utca 27-dik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ „ELLENZÉK” ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Egész évre 16 frt. vagy 32 korona. Negyed évre 4 frt. vagy 8 korona. Félévre 8 frt. „ 16 korona. 1 hóra 1 frt 50 kr. vagy 3 korona.

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adnak vissza.

ELLENZÉK

POLITIKAI ÉS TARSADALMI NAPILAP.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33. szám.

HIRDETÉSI DÍJAK:

Egy ccentimetryi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reclam sora: 1 frt. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Nyilttérli cikkek:

garmand sora után 20 kr. fizetendő.

Miből csinál pénzt Wekerle?

Erre a című tett kérdésre a felelet nagyon egyszerű.

A pénzt az ugynevezett a dó-prés gyártja a magyar állam kasszája részére. És ha Wekerle felesleggel zárja le az államháztartás mérlegét — az azt jelenti, hogy az adóprés keményen működik és adózó polgárok keményen izzasztatnak.

Most ismét azon töri a fejét Wekerle, hogy újabb adóteherrel sújtsa a polgárokat.

Kidolgoztatta az egyenes adók reformjáról szóló törvényjavaslatot, s azt legközelebb benyújtja a T. Háznak.

Ez a hír sokaknak igen jelentéktelennek látszhatik, mások meg talán nem azért nem gondolnak sokat vele, mert azt hiszik, hogy az új adóreform csak annyiban fog különbözni a jelenlegi adórendszertől, hogy más címen fogja ugyanazon adóalanyok vállaira róni a nagy adóterhet.

Mi azonban jelenkori történetünk egyik legnevezetesebb momentumának tekintjük a közelgő adóreformot, nem csak azért, mert jelenlegi toldozott-foldozott adórendszerünket többé-kevésbé érdekünkkel szembe nem tartjuk, hanem azért is, mert Wekerlét tartjuk olyan szocial-politikusnak, hogy az adóreformmal, egyes szintén igen égető társadalmi kérdéseink megoldásához hozzá fog járulni.

Mert az adórendszer megállapításánál ezer és ezer módja van az államnak arra, hogy a kedvezőtlen viszonyok között tengődő osztályok megélhetését az adóteher csökkentése által könnyítse, s azon osztályok és foglalkozási ágak adóterhet növelje, a melyek kedvező viszonyok között súlyosabb adózásnak is képesek megfelelni.

Igy minálunk a jelenlegi adórendszer legsúlyosabban nehezedik a kisbirtokosokra, nemcsak azért, mert ezek rendesen szegények és a kisebb adóterhet is nehezen viselik, hanem főképen azért, mert ezek jövedelme a létszámukhoz alig haladván meg, az egyenlőre aló vonat, míg ellenben a nagyobb jövedelemmel bíró nagy birtokos és nagyiparos osztály jövedelmét rendesen több frrásból huzván annak egy részét legközelebb elvonja az adókiegészítés alól s így aránylag kevesebb adót fizet.

Pedig korunkban, midőn a nagyban való fogyasztás nagyban való termelést s tekintélyes tökebefektetést igényel, a tökével nem bíró kistermelők oly kedvezőtlen viszonyok közé jutottak, a nagy termelők versenyével szemben, hogy az államnak, ha népeit ismét tönkre juttatni nem akarja, minden eszközt fel kell használnia, hogy a kistermelőket terhelő tartozásoknak, legalább egy részét azon osztályok vállaira gördítse, a melyek a jelenlegi viszonyokból ugyis a legtöbb hasznot húzzák és így terheikhez is legtöbbet kell járulniok.

Ez az irányelv, a szegényebb osztályok adóterhének könnyítése, a gazdagabb osztályok adóterhének emelése által, az, a melynek a jövő adórendszerében érvényre kell jutni. Erre pedig talán egyetlen eszköz a progresszív adórendszer elfogadása, s oly adóteher felállítás, a mely meg egyrészt módot nyújt arra, hogy a kézi munkából eredő jövedelem lehetőleg csekély adó alá vonassék. addig másrészt megadja a lehetőséget az adópercent emelésére, ott a hol a munkával arányban nem álló spekulatív jövedelem a nagyobb adóterhet is megbíja.

Most azt mindnyájan tudjuk és látjuk, hogy a földműves osztály a földadó, házadó, II. osztályú kereseti adó, általános védelmi pótdadó, néhol írtvány, maradvány föld és szőlő díszmaváltás, másol ismét vízszabályozási költség, esetleg hadmentességi adó, tör-

vényhatósági és községi pótdadók terhe alatt csaknem összeroskad; kézműiparosaink pedig a jelenlegi súlyos adóteher alatt és kedvezőtlen körülmények között alig bírják magukat fentartani, gyárosaink s nagy tökével rendelkező vállalkozóink pedig épen a kis iparosaink elszegényedése árán évről-évre gyarapítják anélkül is — nagy vagyonukat.

A socialis forrongás és elégedetlenség jelen századában pedig a legjelentékenyebb kérdés épen az, miként kelljen a pauperismus rohamosan terjedő árját, az állam legjelentékenyebb néposztályainak, a tulajdonképeni államfentartó néposztályok körében megátolni.

Most ezen nagy cél elérésének egyik eszköze a Wekerle kezében van és ha a modern eszmék ily irányú érvényesítéséből nem fogja őt visszaríasztani, az érdekeiben esetleg megsértendő nagy töke felzudulásra mindég késő haragja, s ha kellő figyelemre méltatja azon néposztályok érdekeit, a melyek legtöbbet dolgoznak s mégis legkevésbé élveznek; s ha ugy alkotja meg az adóreformot, hogy a vagyonmegosztás jelenlegi végtelének kiegyenlítésére alkalmas eszköz lesz, — akkor maradandóbb emléket alkot magának mint a milyent eddig összes kormányzati tényeivel alkotni képes volt.

Politikai hir.

Az orsz. függetlenség és 48-as pártkör szombati értekezletén a belügyi és a kisebb tárcák költségvetését tárgyalta. Az értekezlet megbizta Holló Lajost azzal, hogy a párt nevében az egész parlamenti reformra kiterjedő határozati javaslatot nyújtson be, melyben utasítások a kormány, a választási törvény revíziójára, a választókerületek helyesebb beosztására és a főrendiház korszerű reformálására vonatkozó javaslatok előterjesztésére. Ezután megbiztak egyes párttagokat az egyes tárcáknál teendő felszólalásokkal. — A pénzügyi és kereskedelmi tárcza költségvetését a pártkör szerdán, november 15-én, este 6 órakor tartandó értekezletén veszi tárgyalás alá.

A T. Ház.

Budapest, nov. 12.

Az általános költségvetési vita nem egész három napi tárgyalás után véget ért. Az ellenzék nem akarta utját vágni annak, hogy mentől előbb átvehessék a részletes tárgyalásra, ugy a függetlenségi és 48-as párt vezérszónoka, Helfy Ignác, mint a nemzeti párt vezérszónoka Horánszky Nándor, de az előadó is, Hegedűs Sándor elállottak a zárszótól, mire megtörtént a szavazás.

A többség elfogadta a költségvetést a részletes tárgyalás alapjául.

Érdekes felszólalások fejezték be a vitát, mely három napban mindig teljesen korrekt parlamenti színvonalon járt.

Erreth János meggyőző erővel mondta oda a kormányának, hogy a mint az egyházpolitikai reformokra sikerült érvényességgel megnyernie a király beleegyezését, bizonyosan sikerült volna megnyernie nemzeti követelményeink teljesítésére is, ha ugyanakkora erélyt fejtett volna ki.

Vikár István élénk színekkel ecsetelte azt a hanyatlást, melybe a volt kormányrendszer s az ezen alapuló mai kormányzat a magyar politikát vitte.

Az elerőtlenedés, vagy ha úgy akarjuk mondani, a meg nem erősödhetés teóriáját pedig érdekesen, szellemesen fejtekte ki Herman Ottó, a ki az elharspózott lojalitásfeloldás ellen is kikelt, mely mögött egyéb célokat gyanít. A korona és a nemzet közt kölcsönösség viszonya van, mondá és ennek a kölcsönösségnek kell uralkoínia a lojalitásban is. Szükszavakkal okolta meg, hogy miért kell Magyarországnak az önállóság. Mert e nélkül soha sem erősödhetik meg; mert a nemzetek nem alkothattak soha sem erős államot a nélkül, hogy a maguk ügyeiben maguk ne rendelkezhettek volna.

A miniszterelnök beszéde részben polemia volt az ellenzék vádjával, részben pedig vagy fontos, vagy érdekes kijelentések tartalmazott, mint például azt, hogy a községek részéről történő fogyasztási adónak megváltásában örvendtes a haladás, több mint 6000 község váltotta meg a fogyasztási adót, kife-

lentette, hogy a nemzeti követeléseknek is sorsuk szerint érvényt fog szerezni, de fontosabb az egyházpolitikai javaslatok elintézése; csafolta, hogy a kormány tétlen lett volna s rámutatott a ház meglepetése közt arra, hogy a kormány egyes tagjainak vissza kell majd vonulniok, vagy legalább is félbe kell szakítaniok működésük folytatását egészségi állapotuk miatt.

E kijelentésor többben Csáky Albin grófra gondoltak, hogy őt érthette a miniszterelnök, a ki a főrendiház elnökévé van kinevezelve.

Az egyenes adó reformja szerinte már 1894 ben tárgyalható lesz.

A személyes felszólalások során megnevezette a miniszterelnök az egész házat azzal a megjegyzéssel, hogy ő jegyzéket vezet igéreteiről. Mind a két oldal nevetett ezen, vehették komolyan is, humorosan is. Hanem visszavágásával mindjárt igazolta saját szavait, hogy igéreteit nyilván tartja s egykönnyen nem engedi magát zavarba ejteni velük.

Az ülés végén a kellemetlen Bokross-Klebsberg-affaire utóhangja szólt meg a házban, Issekutz Győző interpellációjának alakjában, melyre az igazságügyminiszter kimerítően válaszolt. (Az interpellációt és a reádatott választ, lapunk más helyén közöljük.)

A vallás szabad gyakorlata.

A vallás szabad gyakorlatairól szóló törvényjavaslatot tárgyalta ma a képviselőház közoktatási bizottsága.

A tárgyalás folyamán a legerősebben azt hangoztatták, hogy a javaslat részletes tárgyalásba csak akkor lehet kezdeni, ha az 1868. 53. t. cz. mikénti módosítása meg lesz állapítva.

E több oldalról felhangzó kifogás készítette a minisztert, hogy tervezett módosításról fontos kijelentést tegyen.

Csáky gr. miniszter a vita eddigi folyamán már felmerült félreértéseket el akarja oszlatni. — Ugyan azt hiszi, hogy bármiként módosul az 1868; 53 t. cz. az irrelans akkor midőn a vallás szabad gyakorlatairól van szó, mert azt csak nem képzelték senki, hogy oly módosítás kontemplálják, amely nem terjed ki egyformán az összes felekezetekre.

De ha Kiss Albert csak azért nem tud most a részletekkel foglalkozni, mert nem tudja, miként kontemplálják, a módosítás, e tekintetben azon felvilágosítást nyújthatja, szölv, hogy a betérjesszendő javaslat nem csupán a vegyes házasságban születendő gyermekek, de egyáltalában a gyermekek vallásáról fog szólni.

Megengedvén, hogy a jegyesek meg egyezhessenek a házasságkötés előtt arra nézve, hogy a gyermekeket mily törvényes vagy bevett vallásban neveltessek; ha pedig nem tudnak, vagy nem akarnak meggyezni, a szülői szabad akarat helyébe a törvényes diszpozíció lép, mely szerint az összes gyermekek az apa vallását követik.

A jelen törvényjavaslat a felekezeten kívüli állást is lehetővé teszi, a mit a felrótt észbeli tehetség teljes birtokában levő embernek szabadságára kell ugyan bízni, de másfelől az nem engedhető meg, hogy a gyermek semmiféle pozitív vallásban ne neveltessek.

Ezért a benyújtandó törvényjavaslat ily esetben, azt mondja ki, hogy az apa van jogositva megállapítani, hogy a gyermek melyik bevett, vagy elismert felekezet hitoktatásában részesítendő; ha pedig nem határoz, akkor az összes gyermekek a bevett vagy elismert felekezetekhez tartozó anya vallásában neveltessek; ha pedig egyik sem határoz, azon esetben arra nézve a gyámhatóság határozna.

A mi a jelen törvényjavaslatot illeti, a legnagyobb aggály a felekezeteken kívüli lehetőségben öszponosul. — Szölv egy oly sarkalatos dolognak, a lelkiismereti szabadsággal annyira összefüggőnek tartja, hogy ettől semmiként sem tudna elállani.

Azt mondják, hogy ez megbonthatná az egyházi életet. Szölv az anyagi érdeket rendkívül kicsinyesnek tartja szembeállítva a törvényjavaslat alapját képező nagy elvvel. Szölv is foglalkozik egyebiránt azzal, hogy az e tekintetben felmerült aggályok feloszlattassanak s ha kimondatnék, hogy a kik eként egyik felekezetből kiléptek a nélkül, hogy más felekezetbe belépének, azon adót melyet addig a felekezetnek fizettek, ez után iskolai célokra a községnek fizessék.

Ez eloszlatthatná a kifejezett aggályokat, mi a katolikus autonómia kérdését illeti ezuttal is csak ismételteti, — a mit már kijelentett, hogy mindent megtesz az autonómia mielőbbi létrejövetele érdekében, de annak formáira, kiterjedésére nézve most azért nem nyilatkozhatik, mert első sorban az érdekeltektől függ ez, s a kormány feladata csak az, hogy a mit kívánnak, megferjen az állam törvényeivel s a felség főkegyuri jogával.

Az osztrák válság.

Szombaton végre sikerült Windischgrätz hercegnek keresztüljutni a kabinet-alakítás leküzdhetetlenségének látszó nehézségein.

Audienziák, konferenciák, kombinációk, politikusok reményeinek és csüggedésének közepette telt el a mai nap, amelynek nagy eredménye, a kölcsönös kiegyezkedések annyira sikerültek, hogy Windischgrätz megalakíthatta a kabinetet, amelyben még csak egy tárcza betöltése kérése.

Dél-10-től tíz órakor a király audienzián fogadta Windischgrätz herceget, amely háromnegyed óra hosszát tartott.

Az előző helyiségben a pártvezérekkel tartott konferencián Plener határozottan kijelentette, hogy az egyesült német baloldal — történeljé akármí — kilép a koalícióból, ha a másik két párt ragaszkodik ahhoz, hogy Bobzinszky kultuszminiszternek kandiálják.

A képviselőházban háromnegyed két órakor folytatták a megszakított tanácskozást ugyanazok a személyiségek, akik délelőtt voltak ott.

Az értekezlet félórásig tartott még és ugy látszik, Badeni gróf közbenjárásának köszönhető, hogy Javorszki a tanácskozás folyamán saját felajánlására lemondott Bobzinszky jelöléséről.

Ezzel a legnagyobb gát leomlott és az értekezleten egyezsége jutottak az új kabinetre vonatkozólag.

Az új miniszteri liszta a következő:

Miniszterelnök: Windischgrätz hg. Belügyminiszter: Bacquehem márkí. Pénzügyminiszter: Plener dr. Közoktatásügym.: Madeiszki dr. Igazságügyminiszter: Schönborn gróf. Földművelésügyi m.: Falkenhayn gr. Honvédelmi m.: Welserscheimb gr. Tárcza nélküli m.: Javorszki lovag.

Ha Bacquehem tárczát vállalni vonakodnék, Windischgrätz ideiglenesen átveszi a belügyi tárczát is.

A kereskedelmi tárcza betöltése még nyílt kérdés.

A hivatalos lap holnapi számában közölni fogja gróf Taate miniszteriumának elbocsátását és az új kabinet kinevezését. Gróf Taaffe elbocsátása legkegyetlenebb alakban történik. Az uralkodó, mint nekünk Bécsből táviratozzák, a hercegi címet ajánlotta fel neki, Taaffe azonban tekintettel vagyoni viszonyaira nem fogadta el.

Steinbach miniszter a legfőbb törvényes tanácselnökévé nevezetik ki, Gauchs báró ismét átveszi a gondnoki állást a Theresianumban, míg Zaleszky lovag, a kit csak legutóbb tüntettek ki magas rendjellel, mint egyszerű képviselő vonul vissza.

Magyar-muszka szövetség.

(„Kossuth iratál-ból.”)

Eppen, midőn ezeket írom, — mondja Kossuth — felmerült Magyarországon az orosz-magyar szövetség gondolata; őrdlt gondolat, rosszabb: (akarom hiinni, öntudatlan) honarulás; mert Magyarországnak az orosz-szövetkezőse annyit tenne, mint Árpád hazáját ezer éves történelmi jellegéből kivetkőztetve, a panszlavizmus martalékává tenni.

Hanem a kérdés veleje mindig a körül forog, igaz-e vagy nem igaz, hogy a hármasszövetség a szerződő feleket aktuális területi épségüknek minden akárhonnan jöhető támadás ellen kölcsönösen megvédésére kötelezi? Ha igaz, akkor a dolog ugy áll, hogy ha Metz és Strasburg miatt a francia és német közt háború üt ki (a mi nézetem szerint csak idő kérdése), Oszország és Österreichungarn patakokban lesznek kénytelenek vérüket ontani s száz meg száz milliót, ha nem többet, költeni; mi végett? egyszerűen a végett, hogy a franciák Metzet és Strasburgot vissza ne kapják, a németek pedig el ne veszítsék.

No, ez határozottan ellenkezik az 1879. október 7-ki német és osztrák-magyar kettős szövetséggel (melynek én szívvel lélekkel barátja voltam és vagyok), sőt azt egyenesen eltörli (a mit én mondhatlanul sajnállok).

Annak a kettős-szövetségnek első cikke szörl-szóra így szól:

„Ha a magas szerződő felek várakozása és őszinte óhajta ellenére a két birodalom valamelyike Oroszország részéről megtámadtatná, a magas szerződő felek kötelesek egymást birodalmaik összes hadi erejével támogatni s ehhez képest a békét csak közösen és megegyezőleg kötni meg.”

A második cikkben pedig (ismét szórol-szóra) ez áll:

„Ha a magas szerződő felek egyikét más hatalom támadná meg, a másik magas szerződő fél ezennel kötelezi magát, hogy a támadott magas szövetségese ellenében nem csak segíteni nem fogja, hanem legalább is jóakaróan semleges állást foglal szerződő társával szemben.”

Tehát a kölcsönös fegyveres támogatás csakis egyedül és kirekesztőleg az orosz támadás ellen lett kötelező és ez a kölcsönös kötelezettség nagyon indokolt és okszerű mert kölcsönös érzékenységre alapszik; amint érdekében van Ausztria-Magyarországnak, hogy az orosz támadás ellen Németország által támogatassék; ebben nincs kegyelem, nincs nagylelkűség egyik részen sem; érzékenységre van s csak az erre alapított szövetség okszerű és természetes.

Más hatalom általi támadás esetén ellenben Németország és Ausztria-Magyarország egymás irányában csak jóakaró semlegességre lettek a kettős szövetség által kötelezve; természetesen többt is tehettek, ha ugy tetszik nekik, de tenni kötelezettséget nem vállaltak.

Ha tehát igaz, hogy a hármasszövetségben a szerződő felek kötelezettséget vállaltak egymás területét minden, akárhonnan jövő, akármí indoku kultámadás ellen kölcsönösen megvédeni, világos, hogy a hármasszövetség a kettőssel ellenkezik s azt eltörli.

Nagyon komoly dolog ez, véghelemlül komoly. Irtoztos katasztrófáknak vétetnek eleje, ha a világ megnyugtattatnék a felől, hogy a hármasszövetség nem ily természetű nem ily jellegű. — Ideje, hogy az a hármasszövetség szörl szóra nyilvánosságra hozassék, ugy a mint a kettős szövetség nyilvánosságra hozatott. Videant consules . . .

Az olasz-francia viszonyok sajnálatos megváltozása hozta tollam alá ez elmékedést, s tárgy fontossága s időszerűsége szolgáljon mentségemül.

Kossuth iratai.

Szombaton jelent meg Budapesten Kossuth Lajos IV-ik kötete.

Oly irodalmi esemény ez, írja az „R-s” mely nemcsak a magyar nemzetet érdekli, hanem bizonyára az egész művelt világ figyelmét magára tereli. A hatodfélézslápra terjedő kötetet is, valamint a megelőző három Helly Ignác rendezte sajtóálá, s ugyan-csak Helly irt a IV-ik kötethez rövid magyarázó bevezetést, melyben kifejti Kossuth e legújabb munkájának a tendenciáját.

Maga Kossuth az 1891-ben irt, s annak idején köztölt elszórt most megtoldja, elmondja, hogy eredeti tervét a munka írása közben megváltoztatta, s ez volt a IV-ik kötet késésének az oka.

A 49-iki magyar emigráció politikai viszonyainak a megismertetése képezvén iratál főfeladatát, a jelen kötetben az eszmétársulás által sugallott elmékedések kíséretében az emigráció olaszországi viszonyának politikai előzményeit adja.

Az V-ik kötetben nézeteinek Magyarországi aktuális körjogi helyzetéről való megismertetése mellett az emigrációknak az 1863-diki lengyel forradalom kitöréséig való helyzetével és Európa akkori viszonyainak a válaszával foglalatokodik: a VI ik kötetben a 63-iki lengyel forradalomról szóló tanulmányát adja. A beállott késedelem alatt Kossuth egy kötetet helyett jóformán három irt, ugy hogy a még hátralévő két kötet is kevés kiegészítés és rendezésedés híján készen van, ugy, hogy az előfizetőknek az V-ik és VI-ik kötetre nem sokáig kell várniok.

Most megjelent IV-ik kötet minden lapja a Kossuth nagy szellemét, tünneményes gondolkodás módját, fonséges haza- és szabadságszeretetét tárja élénk az ő klasszikus nyelvezetében, mely folyvást a leghatásosabb szóokhi magaslalon marad és köznapivá nem válik.

A kötet a magyar emigráció olaszországi viszonyának a megértéséhez szükséges politikai előzményeket adja elő. Csaknem kizárólag az olasz nemzet ama nagyszerű küzdelmével foglalkozik, mely az egész egyse megteremtését megelőzte s terjed addig az időpontig, mikor a diplomáciai viszony

szavója és a nápolyi Bourbon-dinasztia közt megszakadt; addig, a mikor mint, Kossuth írja, „a tollak perczezését az ágyúk dörge, a tintafogyasztást vérontás váltotta fel.” Az olasz nemzet e egyszerű küzdelme szerves összefüggésben volt az általános európai politikával s részesevé vált csaknem valamennyi európai hatalmasságnak.

Minket magyarokat ez a küzdelem elsősorban érdekel, mert hiszen összevegytül a magyar nemzet történetével, s az olasz egy-egy kivívása oly tanulságokat tartalmaz a magyar nemzet számára, a miknek becseit alig méltányolhatnók eléggé a Kossuth-Lajos magyarságai nélkül.

A nagy történeti mű bevallott fötendenciája csakugyan az, hogy e nagy tanulságokra felhívja a magyar nemzet figyelmét. Olaszország egységes állammá alakulását ilyenformán senkire akarta. Nem akarta III. Napoleont, nem akarta az európai diplomácia. Még a Viktor Emanuel és Cavour terveiben se volt ez benne; az 1859-iki harc előidézésében ők jártak elől, de Olaszország egy állam egységesítésében a nép járt elől. Olaszország egysége egyenesen az olasz nemzet erős akaratának a műve.

Ebből tanulhatnak a függetlenségre törekvő népek, ebből tanulhat a magyar nemzet is.

Ime, ez Kossuth most megjelent könyvének a vezérgondolata.

Olvasván e könyv lapjait, szinte esodálattal telik el az ember a kilenczvenegy esztendő Kossuth nagy szellemének ama ragyogó frissesség előtt, mely a mű minden részéből kisugárzik.

A tudásnak órási rengetege párosul e műben a nagy elme tiszta ítéltevével, mely a történeti események tanulságait azonnal le vonja.

A leírások elvessége és a politikai fejtegetések során a történeti igazságoknak az aktuális viszonyokra való alkalmazása rendkívül érdekessé teszi ezt a könyvet, melyből a magyar olvasó közhírség nemcsak egyszerű okulást meríthet, de ritka élvezetet is szerezhet.

A nemzeti szabadságra és függetlenségre való törekvésnek valóságos apoteozisa ez, a munka, s ez apoteozis hatását fokozza az hogy az olvasó minden sorából kiérezhetné a lángoló hazafiságot akkor is, ha nem tudná, hogy ezt a könyvet a legnagyobb magyar hazafi írta.

Magyar Panama.

A képviselőház szombati ülésén Ise-kutz Győző meginterpellálta az igazságügy-minisztert a gr. Klebelsberg Zdenko által a kolozsvári bíróságok ellen kiadott cikkek iránt.

Az interpelláció így hangzik:

Van-e tudomása a miniszter urnak a „Pesti Napló” politikai napilap 1893. évi 299. számában „A magyar Panama epilógusa” cím alatt Kolozsvárt 1893. október 23-áról keltezett és Klebelsberg Zdenko gr. ur aláírásával megjelent hírlapi cikkről?

Van-e tudomása, hogy ezen cikkben az összkormány, majd az igazságügy-miniszter és később a belügyminiszter urak különböző is bűnpalástolással, a kolozsvári kir. törvényszék egyik bírja hamis vizsgálati jegyzőkönyv felvételével, kolozsvári kir. törvényszék és ügyészség, valamint a kolozsvári királyi ítélőtábla és királyi főügyészség, egy budapesti állami rendőrség bűnpalástolással és kötelesegtől megszégével vannak nyilvánosan vádolva?

Meg van-e a miniszter ur győződve, hogy ily nyilvánosan és figyelemreméltó súlyos vádakkal halgatással mellőzni és a mélyen megrendült közérzületet ezen vádak hatása alatt hagyni a magyar állam reputációja érdekében nem szabad?

Meg van-e a miniszter ur győződve arról, hogy a kormány, mely ehhez ily súlyos vádak nyilvánosan emelvék, nemcsak önmagának, de a magyar állam tekintélyének is tartozik azzal, hogy alkalmat nyújtson a vádak bizonyítására, egyáltalán teljes elégtételt szerezzen a vádak alaptalansága esetén a benne megsértett állami legfőbb végrehajtó hatalomnak?

Meg van-e a miniszter ur győződve arról, hogy a magyar igazságszolgáltatás reputációja megköveteli, hogy a magyar bírói karnak egyik megnevezett tagja és két bírói testülete ellen emelt vádra nézve a bizonyítás útja megnyitassék, egyáltalán elégtételt keresve a vádak alaptalansága esetén a megsértett közhivatalnok tekintélynek?

Meg van-e a miniszter ur győződve, hogy a jogbiztonság érdekében ily eljárás — a budapesti állami rendőrség ellen emelt vád tekintetében is kívánatos?

Ha mer van ezekről győződve — amint azt a miniszter ur magas állásából folyó erkölcsi kötelesegtének felismerése mellett — feltételeznem kell, úgy kérdem a miniszter urat:

Tett-e vagy szándékozik-e lépéseket tenni arra nézve, hogy a sajtóügyi felelősség-revonás által — az ezen vádak hatása alatt mélyen megrendült közérzületnek — azon biztosítás nyújtassék, hogy a vádak bizonyítására az út megnyitassék és ez után a valószínű kiderített?

Szilágyi Dezső miniszter azonnal felel. Az a panasz, hogy 18 nap alatt sem intézkedett, már csak azért sem állhat fenn, mert 18 hivatalos értesítést nem kapott másrészt az azonban 18 és nélkül is intézkedett, a saját hatáskörében, hogy az igazság kiderítettségét.

A mi már a kérdéseket illeti, a képviselő ur azt kérdezi először, van-e tudomásom nekem arról, hogy a „Pesti Napló” október hó 24-én kiadott számában egy a kormány egyes tagja, mint az ügyészségek és bíróságok ellen ilyenmódú vádak emeltettek? Felelet: van tudomásom.

Második kérdése a t. képviselő urnak az, hogy van-e arról tudomásom, hogy itt az összes kormány, az igazságügy-miniszter és belügyminiszter külön-külön is, összesen is bűnpalástolással vádoltatik. A törvényszékekről majd később nyilatkozom.

Igenis van tudomásom arról, hogy azok a kifejezések ott benfoglatlanak. Én egyáltalában hozzá vagyok szokva, hogy nagy hangzású kifejezések hoztának fel, de mikor azoknak tényleges megállapításáról van szó, az állítás alapjúl szolgáló tények már minimális mérvben és alakban jelentkeznek (Igaz! Ugy van! jobbfelől).

Én tehát veszem egyenesen az én személyemre, tehát az igazságügy-miniszterre vonatkozó nyilatkozatot, nem a képviselő urét, hanem a cikket, mely azt mondja (olvassa): „Szilágyi Dezső igazságügy-miniszter kétségkívül hallott és olvasott a kolozsvári igazságügyi botránnyról, jelesen Bodor László hamis jegyzőkönyvről. Abszolút lehetetlen, hogy tudomására ne jutott volna a hamis jegyzőkönyvfelvétel, miután az napokig a lapokat foglalkoztatta, mégis semmi intézkedés szükségét nem látta 18 exczellenciájára még a vizsgálatot sem rendelte el.”

Ez a tényleges alapja ama bűnös mulasztási vádnak, a mely ismételve a cikkben előfordul. Én, t. ház, kijelentem, hogy tökéletesen valótlán az, mintha semmi intézkedés nem történt volna. (Általános helyeslés.) Minden megtörtént, a mi engem illet, a felügyelet hatáskörében, de semmi sem történt meg, pedig kívántak tőlem azon túl terjedő, (Felkiáltások balfelől: Kik?) semmi sem történt arra, hogy a felügyeleti hatáskörön túl befolyásoltassék a bíróságnak az eljárása (Helyeslés a jobboldalon.) A mi tehát engem illet, ennyit mondhatok. (Nagy zaj és felkiáltások balfelől: kik kívántak?)

Jöttek hozzáam kérelemmel mindkét oldalról; az egyikről az iránt, hogy az ügyet bizonyos irányban siettessem. Erre én azt feleltem, hogy igenis siettetni fogom, mert az a közérdekre nézve azükségesnek látom. De egyenesen kijelentettem azon alluzióval szemben — mert csak alluzió volt, — hogy egyebet pedig, a mi a felügyeleti hatáskört egy hajszállal is túlhágya, tőlem hiába kérnek (Élénk helyeslés.) És bár nem sürgettek, csak alluziót csináltak rá, hiába is remélnének. (Általános helyeslés.) A másik oldalról is jöttek hozzáam bírói kérelmekkel és azzal, hogy a mennyiben hatáskörömbé vág, az ügy pártatlan lefolyása fellett örökjődem.

Én az illető bírói kérelmére nézve a perrendtartási szabályok szerint az illetékes bírósághoz utasítottam (Élénk helyeslés.); a másikra pedig azt mondtam, hogy itt a felügyeleti hatáskörön kívül semmi pártatlan irányban sem lesz és nem is török eltérést (Általános helyeslés.)

De azt mondom, hogy valótlán amá hírlapi cikkek az az állítás, hogy a felügyeleti hatáskörben mindaz, a mi ebbe a hatáskörbe tartozik meg nem történt, de nem most, midőn e hírlapi cikkek megjelentek, hanem midőn az első közlemények április hó vége felé a lapokban megjelentek. Erre nézve f. évi április 19-én az „Egyetértés” 107-ik és a későbbi számaiban, sőt más lapokban is közlemények jelentek meg, melyek a kolozsvári törvényszékhez benyújtott fellebbezésben is foglaltaknak, ebben Bodor vizsgálóbíró ellenében két tény hozatott fel. Az egyik azonban áll, hogy a kiballagatkor hamis jegyzőkönyvet vett fel, a másik abban, hogy följelentés tartalmáról a panaszoltat az ügy hátrányára idő előtt értesítette. Még mielőtt a miniszteri intézkedés kiment volna, már a kir. tábla elnöke jelentette, hogy az állítást elkövetett visszaélésekre nézve felügyeleti hatáskörében, nyomozást indított meg. (Élénk helyeslés.) Nyilatkozatra felhivatott az illető vizsgálóbíró is, a kiterjedelmes nyilatkozatot adott be.

Maga kérte önmaga ellen a vizsgálat megindítását. Nyomozás tárgyává tette a felügyeleti körben, mert mindkét csak arról van szó, hogy miként szivároghattak ki a feljelentésnek egyes állított kifejezései, hogy e nyomozás a táblai elnök jelentése szerint nem derített ki terhelő adatot sem bíró, sem más hivatalnok ellenében. Bemutatottam a feljelentés folytán az elégtételadás iránti felhívással megbízott tanúk egyikének levele

is, mely azt erősíti, hogy ily visszaélés hivatalos személy részéről nem történt és az, minő módon jutott a feljelentés tartalma mások tudomására, a nyomozás folyamán nem volt kideríthető.

De nem tartottam helyesnek sem én, sem pedig az illető bíró, és ezzel tartozom a gyanúsított bíróknak, nem tartotta, sem az ottani felügyeleti hatóság nem tartotta ki-elégítőnek ezt, s miután az Egyetértésben még egy újabb közlemény jelent meg április hó 27-én, melyben a közlő azt állítja, hogy a vizsgálóbíró a vizsgálat adatait közölte és a jegyzőkönyvet, megmutatta, a mi ha való volna, világos fejelemi vétséget képezne, talán még egyebet is mindezek alapján az a rendelkezés történt magának az illető bíróknak is kérelmére.

De a nélkül is jogom lett volna ezt elrendelni, hogy a vizsgáló bíró hivatalos eljárására vonatkozó tények miatt indítassék meg a rágalmozási büntető per azok ellen a kik ezt állították. (Helyeslés.) A rágalmozási per büntető törvényeink szerint olynemű, hogy ott az igazság bebizonyításának helye van (Igaz! Ugy van!) és az igazság bebizonyítása bünyvizsgálat után eszközöltek. Egerszermind a főügyész utasítottam, hogy a fellebbezésben felhozott tények miatt indítandó rágalmozási perben felhozott tények miatt indítandó rágalmozási perben kérjen az ott fennálló törvényes szabályok szerint bírói kúldést.

Nem akartam, hogy a kolozsvári törvényszék előtt folyjon a per saját vizsgáló bírájának cselekménye tárgyában és a bíróság esetleg méltatlan gyanúsításnak legyen kitéve. (Általános élénk helyeslés.) A főügyész ezt az indítványt megtette, a főtörvényszék elvetette ezt az indítványt.

Zichy Jenő gróf: Elvetette?

Szilágyi Dezső igazságügy-miniszter: Elvetette; joga van hozzá. 18 állapítja meg a törvény szerint, van-e bírói kúldésnek helye vagy nincs, fenforog-e az érdekeltég, vagy sem és utasításához híven a főügyész az ügyet fellebbezte a kúriához. Jelenleg az ügy a kúriánál eldöntés alatt van és én részemről megkerestem a kúria elnökét, hogy soron kívül intéztessék el ez az ügy, a melyben az iratokat kiegészítés végett az alsóbb bíróság vissza kellett küldeni. Ime tehát gondolom, a mi a felügyelet körébe tartozik, — több már nem tartozik — azt én megtettem és e dolog fog menni a maga után. Az talán nem is vonatik kétségbe a t. ház egy tagja részéről sem, hogy én részemről, a meddig a törvény nekem hatalmat ad, — mert felelős csak addig vagyok, a meddig kezem hatalommal felruházva nyul, — nem török befolyásolást vagy visszaélést, senki érdekében. (Általános élénk helyeslés.) És ne vegye a t. ház dicsekvésnek, ha bátorodom azt hinni, hogy azt nem vonják kétségbe.

Már most tovább megyek. Párhuzamosan a fellebbezésben foglalt állítások miatti büntető megtorlási lépésekkel, elrendeltetett külön az is, hogy azon hírlapi közlemény miatt, a mely az Egyetértésben megjelent, a melyben a vizsgálóbíróról a hírlapi közlő azt állítja, hogy vele a vizsgálat adatait közölte és a jegyzőkönyvet is megmutatta, a mi nem szabad, a mi legalább is fejelemi vétség, indittassék meg a sajtóper az illető szerző ellen és abban a perben a közlőnek is módja van bebizonyítani, hogy az a vizs zaelés megtörtént. Ez a második főintézkedés. (Általános helyeslés.) Ismétlem, azokat a kisebb intézkedéseimet, pedig ilyenek is vannak, melyek a miniszteriumból kimentek, most mellőzöm és rátérek ez interpelláció tárgyát képező hírlapi közlemény folytán tett intézkedéseimre. (Halljuk! Halljuk!) Itt is teljes igazságot kell szolgáltatnom, a meg-támadott igazságügyi hatóságunknak. Ugy a vizsgálóbíró, mint a kolozsvári ügyész, a kolozsvári törvényszék és a kir. tábla elnöke rögtön az egyik megjelenése után kérték tőlem a törvényeszerinti szűkséges felhatalmazást, hogy a rágalmozási per megindításáék e közlemény miatt, mely pernek a természet — mint mondom — az, hogy az igazság bebizonyítása büntető uton meg van engedve.

Én ezt megadtam, a pesti kir. fő ügyészt a kellő lépések megtételére utasítottam és a napokban be fog adni, ha ugyan még be nem adott az illető indítvány. (Általános helyeslés.) Még pótlólag hozzá kell tennem, hogy abban a perben, a mely az „Egyetértés” ellenazért indított meg, mert benne az volt említve, hogy a vizsgálóbíró a jegyzőkönyvet megmutatta, a tárgyalás már ki is van tűzve itt Budadesten, november 16 ra.

Már most, t. ház én abban a véleményben vagyok, hogy a mi a felügyelet jog körébe esik, azt én megtettem. (Általános helyeslés.) És ennélfogva mikor általánosságban, csak úgy könnyedén bűnös mulasztást hoznak fel ellenem, elégnék tartom intézkedé-

semre rámutatni a magam személyére nézve a további protekcióit feleslegesnek tartom. (Élénk helyeslés jobbfelől.) De nem tartom feleslegesnek ezt a bíróságokra nézve, mert azok nem jöhetnek ide a parlamentbe. De a parlament nem is vizsgálhatja meg, hogy ebben az ügyben miféle eljárás mi módon történt? (Igaz! Ugy van!)

A t. képviselő ur azt mondja, hogy meg kell védeni a bíróságokat a hatalmi nyomás ellen felőlől. (Halljuk! Halljuk!) Ilyen nyomás, t. ház, nem történt sem részemről, sem más oldalról és ha bármily tény, vagy bármily kísérlet felhozhatnék e tekintetben, ne kem módomban lesz abban a tekintetben hogy felőlől semminemű nyomás, de annak még csak árnyéka sem történt, a házat teljesen meggyőzni. (Élénk helyeslés.)

De legyen szabad a t. ház figyelmét egyébre is felhívnom. (Halljuk! Halljuk!) A bíró súlyos kötelesege teljesítésében egy más halomának és tapasztalatom szerint ennek sokkal gyakrabban ki van téve és ez az, hogy sokszor a felek, ha érdekeiben sértettek, nagyon hajlandók, ha nem óhajtsaikk szerint történik az eljárás és határozat, abban bünyös visszaélést, paktáskodást, vagy még annál is rosszabbat, a korrupció súlyos ne-meit látni. (Igaz! Ugy van! jobbfelől.) Ez az, a mi ellen minden tekintetben meg kell védeni a bíróságot.

Ki fogja deríteni az esküszéki tárgyalás itt Budadesten, hogy ama ténybeli állításban mi az igaz és mi nem az? Ki fogja deríteni a kúria határozata folytán, esetleg delegálandó bíróság előtti eljárás, hogy mi igaz van abban az állításban, hogy hamis jegyzőkönyv vétetett fel, ki fogja deríteni a büntető eljárás, hogy köteleseggel ellens az a vizsgálóbíró megmutatta-e a jegyzőkönyvet, vagy sem olyanoknak, a kiknek ahhoz semmi köze sem volt.

T. ház! Legyen szabad ehhez még azt hozzá tennem, hogy engem, a midőn mind-ezeket a büntető pereket a főügyészség útján az illető személyek és hatóságok kérelmére is megindítottam, egyenesen az a kötelesege vezetett, hogy én részemről ennek az egész ügyben előfordult és hírlapokban annyiszor hánytorgatott gyanúsításnak teljes világossággal akarok véget vetni. A büntető eljárás nyújt erre utat; s a mi köteleseggem volt az, hogy az ügyet erre ezutrá utasítsam és az igazságszolgáltatásnak, a mennyiben hatáskörömben tennem szabad, pártatlan folyását engedjek és biztosítsam Általános élénk helyeslés.)

Ezek azok, t. ház, a miket az ügyre nézve, felhozni szűkségesnek láttam. Kérem, méltóztassanak feleletemet tudomásul venni. (Általános élénk helyeslés.)

Isse kutz Győző az igazságügyi miniszter részéről adott választ azzal a kijelentéssel, hogy az igazságügyi miniszter intézkedései tekintetében elismoréssal viseltetik és hogy exljá volt a közvéleményt megnyugtatóni, köszönettel tudomásul veszi. (Általános helyeslés.)

Emke.

Kolozsvár nov. 13.

Az Emke igazgató választmányi gyűlése tegnap d. u. 3 órakor a város házában vidékieknek is nagyszámú részvételével folyt le.

Jelen voltak: Gr. Bethlen Gábor elnök, gr. Boly Ákos és gr. Kuun Géza (Hunyad m.) alelnökök, Sándor József t. alelnök-főtákar, Merza Lajos főpénztáros, Balogh Károly és Gáspár János (Alsófőherm.) jegyzők; gr. Bethlen Balint (Torda-Aranyosm.) dr. Csiki Viktor, Ferencz József mint püspök, dr. Góth Manó, Horváth László (Szegevár), Lengyel Lajos (Erdőbetyáros), Merza Gyula, Rozsnyai István (M.-Vásárhely), dr. Török István, dr. Vajna Vilmos, Velics Ödön (Torda) stb. Gr. Kornis Viktor ismertette elmaradását.

Előnkölt: Gróf Bethlen Gábor. Előadott: Sándor József. Jegyzett: Gáspár János. Elnök a gyűlést megnyitván, melegsavakkal emlékeztet meg József főhercegre 10 fensége közelgő 25 éves jubileumáról. Indítványozza, hogy az egyesület 10 fenségét mint kezdet óta pártfogóját az alkalommal felirattilag üdvözlje; az indítvány lelkesült hosszas éljenzéssel fogadtatik el.

Az E. M. K. E. december 10-ki közgyűlésén az Emke képviselőtételre kiküldetnek gr. Desseffy Aurél, Kammermayer Károly, Horváth Gyula, Hegedűs Sándor, Rákosi Jenő és Reményi Antal.

Ezután a t. alelnök főtitkár tette meg havi jelentését, melyben kiemeli, hogy időközben tartatott egy directoriumi és egy irod. szakosztályi ülés amaz gr. Bethlen Gábor, ez gr. Kuun Géza elnökelete alatt. Az algyógyi földmives iskola megnyitására szóló jelentés tudomásul vétetik.

A főtitkár beható havi jelentése után Merza Lajos főpénztáros jelentése szerint az együt ingatlan készpénz és várandó vagyononov. 1-én 1.014,655 frt 99 kr; okt. havi bevétel 4236 frt 61 kr.

Az ezer éves kiállításán az összes ma-

gyar kultur-egyesületeknek külön pavilonban való együttes részvétele végett összes testvéregyesületek képviselőinek Budadesten értekezlet egybehívására elnökségre bízatik. Eddig 15 egyület és pädig a legnagyobbak jelentik, hogy készek az eszméhez csatlakozni.

A kolozsvári fiók hátrálékos tagjaitól a központ mióta az incassát erélylél kezébe vette, mintegy 1200 frtot szedett be. A fióknak több száz alapító, s több száz rendes tagja van, kik kötelezettségüket pontosan fizetik. A directorium előadja mindazokat az intézkedéseket, melyeket a fiók hátrálékos tagjainak beszédese iránt eddig tett, a mit a választmány egyhangulag jóváhagyván, kimondotta, hogy a tagdíj beszédese körül e fiókra nézve is az alapszabályszerű intézkedéseket jogi uton is megfogja tenni.

Jókai Mór jubileuma alkalmával a felajánlandó tiszteletdíjhoz a gyűlés 200 frtot szavaz meg, s kimondja az ünnep képviseltetését.

Ezután nagyszámú iskola, óvó folyó-tyűgek tárgyalattak.

Az Emke népdaloskörök szervezése ügyében az irod. szakosztály illetve directorium benyújtotta alapszabály javaslat elfogadtatik és kinyomtatva sokszorosítottván megküldetik több példányban az összes fiókoknak terjesztés és a szervezés megindítása végett.

Az együt a Gyertyánffy alap kiosztásánál is tekintettel lesz az ily irányban szerzett érdemekre is.

Az Emke olvasókönyv ügyében dr. Török István és Kozma Ferencz megteszik jelentésüket s az egyes fejezetek megírására több pontre nézve új szerzők kéretnek fel.

Több tárgy nem lévén, a gyűlés az elnök elítetésével eloszlott.

Emlékkönyv.

(Az erdélyi magyar színészet száz éves jubileuma alkalmából. Szerkesztette: Hegyesy Vilmos)

Az erdélyi magyar színészet most egy éve ünnepelte 100 éves fennállásának jubileumát. A nagy jelentőségű ünnepnek a jubiláris bizottság országos jellegűt adott által, hogy az ünnepélyre meghívta Magyarország közéletének minden factorát, egyeseket és testületeteket.

Az ünnepélyességek sorozata azon emléktábla leleplezésével kezdődött, a mely a Jókai-utczában (Belsőú) lévő Rheday-ház falán hirdeti, hogy 1792. nov. 11-én, ott játszott először, az „Erdélyi Magyar Nemes Színjátszó társaság.”

Az ünnepélyességek sorozatát este a színházban folytatták. Előadták ugyanis a Jókai Mór tennapi prólogját, melyet Káldy Gyulának egy magyar motívumokból összeállított ünnepi nyitánya előzött meg. A színészek eljátszák egy alkalmi drámai korrajzot és végre egy mult században írt vígjátékot. A jubiláris ünnepségek fényét nagyban emelte az erdélyrészi arisztokratia lelkes buzgalma, mely szerint ők is részt kértek annak a nemzeti kulturának diadalmas ünnepeléséből, a melynek 100 évvel előbb seik által bölcsőjénél és segítették elő izmosodását.

Kiválóan sikerült előképeket rendeztek, a melyben mind együtt volt az erdélyrészi arisztokratia. Olyan látványt nyújtott e kép, a mely hosszasan maradt emlékezetében azoknak, a kik szemtanúi voltak.

De ezen kívül is sok fényes és lelkesítő momentuma volt a 100 éves jubileumnak.

A jubiláris bizottság elhatározta, hogy a nagy nap emlékére, egy emlék könyvet ad ki, a mely foglalja magában az ünnepély történetét, örökítse meg annak szereplőit és kiemelkedő mozzanatait. Ez emlékkönyv szerkesztésével Hegyesy Vilmos hírlapíró, a jubiláris bizottság jegyzőjét, bízták meg, a ki — mint a már megjelent Emlékkönyv mutatja — megbízatását a legfényesebb sikerrel oldotta meg.

Előttünk fekszik a 104 oldalra terjedő díszes emlékkönyv, melyet a király kitüntően sikerült pompás fénynyomatu arcképe nyit meg. A bevezető sorokat dr. Groisz Gusztáv írta, megleg hangon emlékezik meg az uralkodó jelekönyságról, ki 23 év óta érezteti atyai jóságát nemzeti nyelvtünk és kulturánk műintézete iránt.

Ezután dr. Ferenczy Zoltán írja le a színház történetét, mely után Hegyesy szerkesztő „Tegnap és Ma” cím alatt, röviden, tömörön, igen érdekes és igen jellemző fejezetek közöl a kolozsvári színházról.

Ezek után következik az ünnepélyességek igen szép és igen érdekes megörökítése Jókai Prologja után, Ferenczy Zoltán a k. l. mi színdarabja van felvéve az emlékkönyvbe. Végül „Az ünnepély rendezése” címmel a bizottságok működése, a lefolyt ünnepélyek érdekes leírása olvasható.

Am a könyvnek nemcsak szellemi tartalma érdemes minden elismerésre, de a leg-nagyobb elismeréssel kell szólnunk a képek-ről is, a melyek meglepő szépen sikerültek. Nem is akarunk szólni egyesek hű képmásáról, de azok az előképek, melyek a délig természeténél fogva csak kicsinyített alk-

ban kerültek az emlékkönyvbe, még azok is annyira szépek és annyira tiszták, hogy első tekintetre felismerhető minden arc. Ilyen szép, érdekes és tiszta képekkel van a könyv bőségesen illusztrálva, a Dunky-fivérek pompás kiviteli fényképei után. A csoportképek kivül a száz éves színház eddigi intendánsai, a főúri műkedvelők, a színházi igazgatóság és a közreműködő színészek — postume-ben — vannak megörökítve. Továbbá a jubiláris bizottság két elnöke, két alelnöke, két jegyzője és pénztárnoka fénynyomatú képsik vannak felvéve az Emlékkönyvbe.

A könyv szép nyomással, izléses külsejével, firom velin papíron nyomva jelent meg. Bolti ára 2 ft 50 kr., a mely tekintve szép és költséges illusztrációit, érdekes tartalmát — drágának sem mondható.

Hegyes Vilmos fáradságos munkát végzett a könyv megszerkesztésével, de fáradságát a legazabb siker koronázza.

— S. —

MINDENFÉLE.

Kolozsvárt, november 13.

— **Szent-Hubert napja Alsó-Zaukon.** Az erdélyi falva vadász társaság vadászatairól a testület egyik kiváló tagjától vosszúk az alábbi leírás.

A vadászok találkozója a Hubertus lak. Sebess falca.

Az idő reggel boros, esővel fenyegető volt, később szél indult, mely a szimstra zavarólag hatott, a vadászat vége felé azonban tühélt idő lett.

Részt vettek: B. Wesselényi Béla, gr. Bethlen Károly, b. Wesselényi Béláné, gr. Teleki Lászlóné, b. Horváth Jenke, gr. Bánffy György, id. b. Wesselényi Miklós, Salamon Géza, Antos István, Szereday Aladár, Máriássy László kapitány, Zeyk József, gr. Toldalagi László, gr. Teleki László, b. Feilitsch Arthur, gr. Spanochi Leó, Fehérvári Jenő, Bakó Ferencz, Lazarovics Fedor, gr. Teleki Ádám, b. Bánffy János, gr. Bánffy Miklós, Béli László, ifj. b. Wesselényi Miklós, gr. Teleki Ferencz, gr. Bethlen István, Szabó Béla hadnagy, Náray Sándor hadnagy, b. Wesselényi Ferencz, Máriássy Atilla kapitány, Zalay Arthur hadnagy, gr. Béli Ferencz, Beniczky Ferencz.

Kecseről néztek a vadászatot: gr. Béli Ákosné, gr. Bethlen Aurélné, Bakó Ferenczné, P. Horváth Kálmáné, b. Kemény Béláné, gr. Mikes Rosalie, gr. Nemes Jánosné, b. Otterstádné, Szilvássy Béláné, b. Splényi Gézné, b. Szentkereszty Györgyné, gr. Wass Jenőné, Zeyk Dánielné, ifj. Zeyk Józsefné, gr. Bánffy Katinka, gr. Béli Emma és Zsófia, gr. Bethlen Tima, gr. Bethlen Katinka, P. Horváth Ida, b. Kemény Anna, gr. Lázár Nóra, gr. Nemes Janka, Szilvássy Carola, b. Szentkereszty Emma és Anna, b. Splényi Marie, Zeyk Cécile.

A Szamos melletti térségen fél órai keresés után ugrott nyul, a vasúti töltésen és országúton keresztül, fel ment a hegyre hol 10 percznyi run után egy juhnyáj közt nyoma veszett. Vissza mentünk a térségre keresni, hol csakhamar ugrott nyul, mely majdnem azon utat követte, mint az első; a tetőn az erős szél elfújta a szimatot, és a falca nem bírta a nyomot újból felvenni; harmadszor is visszaz mentünk a térségre; az harmadik nyulunk is a hegy felé igyekezett; — de midőn a falca egy nádasor keresztül hajtott, róka ugrott fel előttünk, melyet 30 percznyi erős run után alig 100 lépésre a lyuktól, melyet elérni igyekezett nyúl meztől megkellünk. Ezzel befejeztük a vadászatot és visszatértünk a Hubertus lakhoz, hol terített asztal várt a társaságra. Este a kolozsvári kaszinóba másnap reggelig tartó bálal fejeződött be a Hubertusi ünnepély.

Az erdélyi falka-vadász társulat okt. 9-én kezdte meg vadászatait nov. 9-ikig 22 nyul és 2 róka kill volt. Részt vettek eddig: B. Horváth Jenke, gr. Teleki Lászlóné, Szereday Aladárné, br. Wesselényi Béláné, Antos István, Bakó Ferencz, gr. Bánffy György, gr. Bánffy Miklós, br. Bánffy János, Bene Rezső kapitány, gr. Béli Ferencz, Béli László, Beniczky Ferencz, gr. Bethlen András földmívelésügyi miniszter, gr. Bethlen István, gr. Bethlen Károly, Brander Gyula kapitány, Fehérvári Jenő, br. Feilitsch Arthur, Makkay hadnagy, Máriássy Atilla kapitány, gr. Mikes Zsigmond, Montbach Jenő, Kossner hadnagy, Kohl kapitány, Náray Sándor hadnagy, Lazarovics Fedor, gr. Spanochi Leó, Szabó Béla hadnagy, Salamon Géza, Szereday Aladár, gr. Teleki László, gr. Toldalagi László, Zalay Arthur hadnagy, Zeyk József, id. b. Wesselényi Miklós, ifj. b. Wesselényi Miklós, br. Wesselényi Ferencz, br. Wesselényi Béla.

— **Kolozsvár városi könyvtár** létesítésére tett javaslatot a városi közgyűlés

egyik tagja Boros György tanár a városi közgyűlés. A Jókai műveinek megvételével kapcsolata ajánlotta, hogy a város egy ingyen könyvtár létesítsen, a melyből a közönség díj nélkül juthasson olvasás véget könyvekhez. Az indítványt a közgyűlés tagja nagytetszéssel fogadták s kitalás lehet arra, hogy a városi ingyen könyvtár, ha a hatóság a dolgot a kezébe veszi létesülni fog.

— **A kolozsvári honvéd egyesület** tegnapi gyűlésén bejelentették Roediger Armin honvéd főhadnagy halálát. Az elhunyt temetésén a Kolozsvárt élő honvédek körül 15-én testületileg vettek részt. Az egyesület kitűnő bajtársa elhunyt a feletti részvételét jegyzőkönyvileg örökölte meg és ezt a gyászoló családdal is közölni határozta. Több, külön czim alatt elősorolt tárgyak elintézésén kívül hozzá járult a választmány Krudy Gyula szabadosmegyei elnök amasz indítványához, hogy alapszabály módosításával, elnök választás a központi bizottság új szervezésével a honvédek között a meglévő bajtársai egyetértés megvalósítására közös erővel hassanak. Mikár Zeigmond Krivácsy József ezredes által több gaztett elkövetésével lévény nyilvánosan vádvalva, az ügy tisztázása végett javasolt becsületbírósg kiküldetéséhez hozzá járul a választmány.

— **Honvéd menedékház** Kolozsváron való létesítése érdekében beérkezett adatokból nagyon szomorú adatok érkeztek be. Az igazolt honvédekből nagyon sok az inséggel és nyomorúsággal küzdő az erdélyi részekben. A nyomor silyán enyhíti az a 36 ft évi nyugdíj, a mi napi 5 król csak most lett emelve, s a mi nem menti meg a honvédeket az éhen halástól. Azért sokan óhajtanának istálékból, félzserékből, utszéleken való hányattatásból, a koldulás elől bármily szerény módon berendezendő hajlékba jutni. Napi 10 kr nyugdíjat a székeludvarhelyi adóhivatalból 109 „élvezet” (ha ugyan élvezet öreg korban az „élvezet”) Gyulafehérváron 6, Brassóban 40, Nagyszebenben 4, N. Enyeden 3, Dévén 3, Kőhalomban 4, Naszodón 2, Dicsőszentmártonban 2, Székelykeresztúron 18, Gy.-Szent-Miklóson 141. Marosvárhelyt 314 inséges honvéd van. Az adatoknak ez még csak kis része, mert a hó 20-ig szolgáltatják be az adóhivatalok, honvéd-egyletek és hatóságok a folyamatban levő számbavétel eredményeit. A kolozsvári honvéd-egylet tegnapi gyűlésén azt véleményezte, hogy ha a Mátyás király ház csak több év múlva lenne megnyerhető a humánus és hazafias célra, szükséges volna valamely nagyobb bérházat ideiglenesen is berendezni az inségesek részére.

— **Száz korona** a Kolozsváron létesítendő honvéd menedékházra. A kolozsvári honvéd-egylet nov. 12-én tartott választmányi gyűlésén Nedoroszték János választmányi tag a létesítendő honvéd menedékház berendezési költségeire száz korona adományt ajánlott fel. A választmány jegyzőkönyvi közönetet szavazott felajánlásért lelkes tagjának, a ki tittel is előjárni igyekszik szegény bajtársai sorsának enyhítésén. A kolozsvári honvéd-egylet fennállása óta ez a második száz korona adomány a szegény honvédek javára. Az első alapítványképen a Történelmi Lapok szerkesztője ez év febr. havában, a márciusi bizottságban tette, azzal a kikötéssel, hogy annak évi kamatjából minden márcz. 15-én egy-egy nyomorban sínlódó kolozsvári honvédek szerezzenek egy-egy jó napot és a mikor már több honvéd nem lesz, csatolják a tőkét a márcz. 15-iki eszméket megörökítő Kolozsvárt felállítandó szobor-alaphoz. Az első évi járulékot egy szegény honvédek az adományozó ez év márcz. 15-én a bizottság utján már ki is adta. Most élénkebb mozgalom indul meg az egyület kelésében, hogy némi pénz gyűjtésével enyhítsenek a honvédek sorsán, s ne bagyják őket, öreg-ségükre éhen elpusztulni.

— **Társas estély.** A kolozsvári orsz. ereklje muzeum, a honvéd egyesület s a Történelmi Lapok szerkesztő bizottsága társas estélyre ismét össze gyűlnek e hó 15-én este fél 8 órakor. Az összejövetel helye a közép-utczában a főúri kaszinó alatt a földszinten levő Szilágyi Béla étterme. A társaságban nők és urak vehetnek részt. Az estélyen több érdekes, újabb érkeztet képet mutatnak be, s azonkívül a tagok hangversenyt is készülnék rögtönözni. A társaság tagjainak ismerőseit is szívesen látják.

— **Házszentelés.** Kolozsvár város legszebb palotájának Székely Miklós házának ünnepélyes felszentelése szombaton este folyt le. A felszentelési ünnepélyen, melyet Bíró Béla kanonok végzett, jelen voltak: Béli Ákos gróf főispán, Bíró Béla kanonok, Deák Pál főkapitány, Páll István kanonok, dr. Szádeczky Lajos egyetemi tanár, dr. Szamosy János egyetemi tanár, dr. Fabinyi Rudolf egyetemi tanár, dr. Hamm Béla r. kath. tanár, dr. Pisztorj Mór egyetemi tanár, Szavacsina

Géza tanácsos, Reményik Károly mérnök, Hindy Árpád szerkesztő, ifj. Szász Károly orsz. képviselő, dr. Seitz Vilmos, Hegedűs Ferencz pénzügyigazgató Szász Gerő, Albach Géza polgármester, Somkerek Gusztaf főerdész, Bodor Antal, Bodor László, dr. Matuzsofszky András, Paloczky Lajos, Vander Velden Ede gárgyár-ig zgó, Benigni Sámuel, Imiel Dávid vállalkozó, dr. Mihály László, Szabó Gyula főjegyző, Ditrőy József mérnök. Bak Lajos iparos, Hevesi J. iparos Weisel Antal postafőnök, dr. Török Imre, dr. Bartha János, dr. Lőthe József, dr. Veress Vilmos. A kegyelet és szép felszentelési aktus után gazdag lakomához ált a társaság. A toasztok sorát Béli Ákos gr. főispán nyitotta meg étette igen szellemesen a ház bájós asszonyát és a palota tulajdonosát Székely Miklós, Szász G. a töle megszokott készségével szintén a ház urát és urnőjét köszöntötte fel. Albach Géza polgármester a ház reményére, Székely Miklós fiára emelt poharat. A palota tervezőjét Petz Samut és építőjét Reményik Károlyt Szavacsina Géza tanácsos élte. A király háziaszónyára ezután Pány Rudolf tanár mondott felköszöntőt. Egészen felvillanyozta a társaságot dr. Szádeczky Lajos pohárköszöntője, a ki szellemesen és szónoki eleganciával élte a ház asszonyát. Páll István kanonok zajos éljenzések mellett a polgármestert köszöntötte. Igen velősen és meghatóttan köszöntötte fel a társaságot Székely Miklós, a ház ura. Toasztokat mondtak még ifj. Szász Károly orsz. képviselő, Bíró Béla dr. Veress Lajos, Benigni Sámuel, Hindy Árpád, Magyar Mihály és dr. Pisztorj Mór, a ki igen ékes szavakban élte a család bájós és szép nevelőjét, a Gizikét. A gazdag lakoma éjfélt után ért véget.

— **A kolozsvári közutigőzvasut** névze említették, hogy az városban igen sebhajt és különösen fordulónál veszélyezteteti sen az átmenő fogatokat és a járó-kelőket. Ebben a tárgyban Kolozsvár előkell háztulajdonosai közül tizenegyen egy kérészt szerkesztettek és irtak alá, melyben elősorolják a sebhajtásból eredő, általunk már elősorolt bajokat, utalnak arra, hogy a közutigőzvasut örült sebességgel halad az utcákon végig, annyira, hogy megelőzi a legsebbebbben haladó kocsikat is. Rámutatnak, hogy e sebhajtás egyéb bajok mellett a házakat is nagy rázkódásoknak teszi ki s így azok veszélyeztetve vannak. Arra kéri a folyamodók a városi tanácsot, hogy a vonatokra névze olyan sebességet állapítson meg, a mi a házak rázkódását kizárja. Az aláírók azt is kijelentik, hogy ha kérésztnek a tanács érvényt nem szerez, felsőbb helyre fognak folyamodni. A szerzett tapasztalatok szerint, a személyvonatok mellett különösen a sebessen áthajtott, nehéz tehervonatok okoznak nagyobb rázkódásokat, annyira hogy még a legujabban épült házak is megrepedtek.

— **Az erdészeti államvizsgák** Budapesten holnap érnek véget. A vizsga október 6-án kezdődött s a földmívelési miniszterium erdészeti osztályában folyt le. A vizsgára az erdélyi részekből az idén nagyon sok jelentkező volt. A vizsgálatok eredménye mint mondják, elég jó volt a megelőző idők-höz képest. A vizsgázók nagy része, kellő elméleti és gyakorlati készséggel lépett a vizsgáló-bizottság elé.

— **Meghívó.** A kir. tud. Egyetemi kör e hó 15-én szerdán d. u. 6 órakor közgyűlést tart, melyre a tagokat tisztelettel meghívjuk. Tárgysorozat: 1. jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése 2. Költségvetés tárgyalása. 3. A választmány előterjesztéseinek tárgyalása. 4. Főkönyvtáros, ellenőr, választmányi tagok választása. 5. Indítványok, intrapellációk. — Kolozsvárt, 1893 nov. 12. Szentkereszty Aurél e. i. elnök. Knör Ferencz, e. i. főtitkár.

— **A koresolyázók** sportjának közeledik az ideje. A kolozsvári koresolyázó egyület teszi az előkészületek a téli idényre. Közlebről, még e hó folyamán közgyűlést is meg tartja. Az egyület az idei koresolya szazon elé a legszebb reményekkel tekint.

— **Kitüntetés.** A király Kovács Ferencz czimzetes apát, főesperes és marosvásárhelyi plébánosnak, a közgazdaság és közmívelődés terén kifejtett sikeres tevékenysége elismeréséül, a harmadik osztályú vaszkorona-rendet díjmentesen adományozta.

— **Dr. Jankó János** író és jeles ethnografus az 1896. évi milleniumi kiállításra ethnografiai adatok gyűjtése ügyében Topánfalva vidékén utazik. Jankó tanulmányai közben fényképezési felvételeket is tesz. Egy oláhnak a bázát lefényképezte, mire az oláh úgy megrémült, hogy az épületet le akarta romboltatni, hogy ne hozzon szerencsétlenséget rá az a masina. Az ethnografus volt Topánfalván, Hidrán, Albakon, innen utját Belényes felé veszi.

— **A „Rongyos egyület” közgyűlése.** Tegnap tartotta meg a „Rongyos egyület” 13-ik évi közgyűlést a városházban. Az elnöki megnyitó után a titkári jelentés következett, mit Elek Gyula titkár olvasott

fel. A tiszttartás következett ezután. Legnagyobb sajnálattal vette tudomásul a gyűlés dr. Rózsahegy Aladár buzgó elnök azon kijelentését, hogy megokasodott teendői miatt az elnökséget jövőre el nem vállalhatja. Erre Deaky Albert indítványára, elnöknek egyhangulag Kozma Ferencz kir. tanfelügyelőt választotta meg a közgyűlés. Alelnökök: dr. Szász Béla, dr. Gerandó Antoinis, titkár Elek G. e. i. m. titkár, Solyom János, pénztárnok Weiss Mór, gazda Malitincsi L. választottak meg.

— **Ivánffy Jenőnek** szerdán lesz jutalom játéka. Echegey hirneves darabja a „Nagy Galeottó” körül színe ez alkalommal, melyben Ivánffynak kitűnő szerepe van s a melyet nálunk a közönség nagy tetszése mellett adtak már.

— **„Bánkban”** szombaton érdekes előadásban került szíre. Ivánffy Jenő játszta Magyarországot nagy urát: Bánkbánt és E. Kovács Gyula Petur bánt. Ivánffy egyénisége nem bírta meg mindentől a hatalmas szerepet, de azért voltak szép és sikerült jelenetei. Kovács Petur bánja minden ízében hatalmas alakítás volt. A közönség nyílt színen zajos tapsokkal jutalmazta, a kiváló művészi ábrázolást Kovács Gyulát. A többi szerepek a régi kezekben voltak.

— **Kolozsvármegye** közg. bizottsága ma d. e. tartotta havi ülését gróf Béli Ákos, főispán elnökele alatt. Jelen voltak a v. tagok közül: Barcsay Domokos, Gyarmathy Zsigmond, G. Horváth Kálmán, id. László Ferencz, Sigmund Ákos, Szabó József, és Szacsay Sándor.

— **Felakasztotta magát** közelről Kolozsvárt Balogh József 48 — 49-beli tűzmester. Előregedett, elhagyta a felsége, elhagyta a rokoni, nem volt miből megélni, balála után az sem volt, a ki eltemesse. Holtteste, mint affele gazdálán jószág, a boncz-intézetből lett elakartva. A kolozsvári honvéd-egyletnek is csak hetek múltával hozták tudomására a dolgot.

— **Sajtópörök a Bokross-ügyben.** Az igazságügyminiszter kezdeményezésére Kozma Sándor kir. főügyész sajtópört indított az Egyetértés ellen, a „Bokross Elek ügye” czim alatt megjelent cikk miatt, melyben az foglaltatik, hogy Bodor László kolozsvári kir. törvényeségi bíró az Egyetértés tudósítója előtt a hozzá becsított Bokross-Montbach-ügyről nyilatkozatot tett, sőt a vizsgálati jegyzőkönyvet is megmutatta. Ezért a cikk szerzőjéről jelentkezett Salamon Ödön hírlapíró ellen rágalmaszás vétsége miatt emel vádat az ügyészség hivatalból. Az esküdtészi tárgyalás e hó 16-án lesz és Salamon Ödönt Györffy Gyula orsz. képviselő védi. Ez ügyben, még három sajtótügyi följelentés van téve más lapok ellen.

— **A párbaj ellen.** Szombaton ismét két fővárosi társaskör tárgyalta a párbaj ellenes akció kérdését. A lipótvárosi kaszinó Falk Miksa elnökele alatt tartott választmányi ülésén egyhangulag elfogadta a fővárosi körök végrehajtott bizottsága által ajánlott kérvényeket és elhatározta hogy a társadalmi teendőkre névze a körök közösi értekezletének határozatahoz képest legközelebbi közgyűlésnek javaslatot tesz. Használóan határozott az ernébsztárosi kaszinó dr. Csemegy János elnökele alatt tartott ülésén.

— **Kossuth Lajos szindarabja.** Az aradi színházi könyvtár rendezése közben a lomok között egy régi szindarabra akadtak, melynek megsárgult czimlapján a Kossuth Lajos neve tűnt fel. A darabnak, melyet Kossuth Lajos németből fordított még 1826-ban, ez a czime:

EGY ÁLLAMFÉRFI

VAGY

AZ IGAZSÁGOS MINISZTER

DRÁMA 4 FELVONÁSBAN

HAFNER KÁROLYTÓL.

NÉMETBŐL FORDÍTOTTA

KOSSUTH LAJOS

1826-ban.

A darab először Mándoki Béla szinigazgató tulajdona volt s Debreczenben a régi Péterfia-utezai színházban többször előadták. Öreg színészek emlékezése szerint a kisebb vidéki szinpadoknak igen kedvelt darabja volt a 40-es években. A fordítás nyelve erőteljes és magyaros, bár kiasé régies izt. Az államférfi így szól egy helyen:

„En a legnagyobb boldogságom közepette sem fogom elfeledni azt, hogy egy szegény nemzet igazsággyőre vagyok. — A miniszter aroza lehet szomorú, csak a nép szeme ne könnyezék soha. Ez az én elvem.”

A darab maga nem áll színvonalon s bizonyára csak a hősenek, „Tessen Julius igazsággyőre”-nek az alakja tetszhetett meg benne Kossuth Lajosnak. A hős az államférfi mintaképe, ki feláldozza szerelmét, boldogságát is az igazságos politikája kedvéért. Az érdekes emléket Leszkay szinigazgató az aradi ereklje-muzeumnak ajándékozta.

Színházban.

„Asszony bosszuja” a czime annak az 5-ik műnek, mely a 100 aranyért fut. Bizony sántítva fut. Nem is fut, csak megy.

Nem is megy, csak mozog. Sőt még nem is mozog. Ha budhista volna, a nirvánában élné, abban az örökboldogságban, melyet így fejeznek ki távol Indiában: „jobb élni, mint állani; jobb feküdni, mint ülni; de mindezek között legjobb a halál.” Itt egy férceleményről van szó, mely még bíráltra sem ad alkalmat. Se mese, se poézis, se kompositió, se lélektan, se styl, se logica, se humor — egy három felvonásos csemmi. Egy igen kellemetlen este a nézőre névze, mely azzal végződik, hogy Gólya zsidó, a ki rosz fát tett a tűzre, s csendőrkékre kerül, így schajt fel: „Nincs a teremésben vesztés, csak én; nincs árva, csak az én gyermekem!” Tehát Bánkbán utolsó szavait idézi és aplikálja önmagára. A hazafias magyar költészetnek legmagasabb, leghősiesség, legmagyarabb, legtragikusabb nagy alakjának végzete van e mondással kifejezve. Bánk nem hal meg, miként a tragikus hősök, hanem élve semmül meg. Mindent veszít, a mi becses: állást, tekintélyt, feleséget, önéretet — mindent. A nagy hős e mindenható összeomlását jelentik e szomorúan megdőbbsítő szavak: „Nincs a teremésben vesztés, csak én.” E szavakkal domborodik ki a halhatatlan tragédiának egész fensége és egész igazságszolgáltatása. — Nos, a pályamű szerzője e szavakat adta egy alávaló, mocskos, gaz és gézengúz falusi korcsmárosnak, ki zsidójargonjával még nevetéges is, a szájába. Olyan éktelen példája ez az irodalmi izetlenségnek és a lelki cnyizmusnak, a melyhez hasonlót nem ismerek. Ez a Bánkbán össze van forrva a magyar nemzet lelkevel. Dicsősége nemzeti dicsőség; jogérzetében a nemzet közigazgatás; jogérzetében a nemzet közigazgatás; jogérzetében a magyar nemzet sok szadós szenvedése jajtul föl. Jóhiszeműségünk, bizalmunk, hősiességünk, alkotmányos érzületünk, véralkatunk, reményeink és családaink jelennek meg remekül egyénre e dicső alakban. — A ki ezen alaknak összeomlását gunyolja, annak nincs se izlése a szép iránt, se érteke a nagyság iránt, se szíve a szenvedés iránt, se ragaszkodása a nemzet iránt. Az ilyen gunyolódást nem az irodalom, de még az utca sem tűri meg. A ki ilyet ír, az ne az irodalom férfai között keresen tollának helyet, hanem a closet-feliratok között.

J. K.

LEGUJABB.

(Az Ellenzék eredeti táviratai.)

Országgyűlés.

Bpest, nov. 13.

A ház mai ülésén Vályi Árpádnak három havi szabadság időt engedélyeztek.

Napi rend előtt Tisza Lajos szólalt fel félremagyarázott szegedi beszéde miatt.

A belügyi tárca költségvetését tárgyalta ezután, melynél felszólalt Holló Lajos, Bujánovich Ernő. Utolsónak Apponyi Albert beszélt igen röviden; melyre Hieronymi belügyminiszter felelt. Kijelenté, hogy a közigazgatási törvényjavaslatot néhány nap múlva, a községi törvényt pedig legkorábban a jövő év elején be fogja terjeszteni.

Ezután a belügyi tárca költségvetését megszavazták.

Az új osztrák-kormány esküje.

Bécs, nov. 13.

Az ujonnan alakult osztrák kabinet tegnap letette hivatalos esküjét.

A király Münchenbe.

Budapest, nov. 13.

A király Münchenbe érkezett József Ágost főherceg eskütvőjére.

Ő felségét nagy órációban részesítették az indóháznál, a honnen II Lajos bajor király diszhintóján vonult be a városba.

Bach halála.

Budapest, nov. 13.

A Magyarország történelmében szomorú emlékeztető korszak megalapítója báró Bach Sándor, a kényszer kormány megalakítója, tegnap 80 éves korában meghalt. Halála Magyarországot emlékezteti arra a sötét korszakra, melyet a leigázott Magyarországon alakított.

Nemzeti színház.

Kolozsvárt, keeden, 1893. november 14-én.

Ondricek Ferencz hegedűművész második és utolsó hangversenye

uj műsorral.

Ezzel együtt, R. Maróthy Margit, Ivánffy Jenő és E. Kovács Gyula mint vendégek:

BÁRÓ és BANKÁR.

Felolvas szerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Segédszerkesztő és kiadlapitájdons:

MAGYAR MIBÁLY

H i r d e t é s e k.

Sz. 13.699—1893.

1094. (1—3)

Árverezési hirdetmény.

Kolozsvármegye alólírt árszéké, mint főgyámhatóság által ezennel közhírré tétetik, miszerint a néhai **Mille Sándor és neje** hagyatékához tartozott és:

1.) A m.-macskási 67. sz. tjkvben A I. 1—24. r. sz. alatt foglalt ingatlanok, vagyis a tagosítás után a helyett kapott, s át-alkítás folytán 1—9. r. sz. alatti, s ugyanazon tjkvben a A + 1. r. sz. alatti ingatlanok egyharmad;

2.) a m.-macskási 79. számú tjkvben A + 1. rendszám alatti ingatlanok egyharmad;

3.) a hosszú-macskási 67. számú tjkvben A + 1—3. r. sz. alatti ingatlanok egyharmad, s

4.) a m.-macskási 98. számú tjkvben A + 1. r. sz. alatt foglalt ingatlan egyharmad, s kiskoru Tusai László illető részei nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőknek el fognak adni; ki-kiáltási ár: 800 frt o. é. összeg.

Árverezési határnapul Kolozsvártt, a megyei árszékénél **folyó évi december hó 9-ik d. e. 9 óra** tüzetik ki.

Az árverezés foganatosításával árszékéi ülnök Incze Emil úr bizatik meg, kinél a venni szándékozók az árverezési feltételeket a hivatalos órák alatt megtekinthetik.

Kolozsvármegye árszékének Kolozsvártt, 1893. szeptember hó 27-én tartott üléséből.

HORY BÉLA,
elnök.

Sz. 927—1893. v. k.

1092. (1—1)

Árverési hirdetmény.

Alólírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a kolozsvári kir. törvényszék 1893. évi 1764. számú végzése következtében, Gajzágó Manó ügyvéd által képviselt Kmoschek József javára Mórta Mihály és neje ellen 800 frt tőke s jár. erejéig elrendelt, s ugyanazon bíróság 1818—93. számú végzése alapján biztosítással már lefoglalt és 835 forint 90 krra becsült szoba-butork, ág- és fehérneműek, férfi és női ruhák stb.-ből álló ingóságok nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a városi kir. járásbíróságnak 10024—1893. sz. végzése folytán 300 forint tőke követelés és egyéb törvényes járuléka erejéig, Kolozsvártt, a „Fapiacok” leendő eszközölésére 1893. évi November hó 15-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében, készpénz fizetés mellett, a legtöbbet ígérőknek becsárón alól is el fognak adni.

Kelt Kolozsvártt, 1893. évi november hó 1. napján.

LICHTENSTEIN JÓZSEF,
kir. bírósági végrehajtó.

Sz. 481—1893

1087 (3 3)

Hirdetmény.

A kik a kolozsi m. kir. gulyatelep jövő 1894. évi circa 10.00 q. teavaj produktumát megvásárolni óhajtják, egységi árajánlatukat

f. évi november hó 30-ig

beküldeni sziveskedjenek a gulyatelep intézőségéhez, mely az érdeklődőknek írásbeli megkeresése esetén, készséggel fog szolgálni bővebb fölvilágosítással.

Kolozs, 1893. évi november hó 6-án.

A kolozsi m. kir. gulyatelep intézősége.

Málnásy Ferencz,
intéző.

Pályázati hirdetmény.

Alant irtak egy magán zongora-tanítónői állásra pályázatot hirdetek.

Feltétel: két nőnek, kik az előgyatorlatokban már jártassággal bírnak, naponta magyar nyelven zongora tanítása, alapos magyarázatokkal; mások tanítása teljesen kizáratik.

Évi fizetés 600 forint, mely havi részletekben előre fog fizettetni, szállás és koszt illető terhére, egy szolid, tisztességes családú, s közel a tanítandó nők lakásához eleve gondoskodva lesz.

Az állás mindkét fél részéről megelégedés esetén egyelőre két egymásután következő évre biztosítottatik, nem tetetés esetén mindkét részről három havi felmondási idő költetik ki.

Pályázni óhajtó nők kéretnek ebbeli kérvényüket erkölcsi, nagy zongoratanításra képesítő bizonyítványukkal és arcképüket felszerelten, legkésőbb **December hó 15-ik napjáig be-árólag** idb Török Antal czinsén Gyó-Tölgyesre (Csikme-gye) beküldeni.

Megválasztott ez állást 1894. évi Január hó 1-én elfoglalni tartozand.

Gyó-Tölgyesen, 1893. évi november hó 5-én.

Idb. Török Antal.

Ifj. Török Antal.

1088. 3—8)

Árverési hirdetmény.

Ezennel közhírré teszi alólírt igazgatóság, hogy a kolozsvári hitebank és zálogkölcson-intézetnél elzalogosított, s **folyó évi Szeptember hó végéig** lejárt és még ki nem váltott tárgyak az I. II. osztályból nyílt árverésen el fognak adni és pedig az I. osztályu tárgyak, u. m: ruhaneműk, házi-eszközök, árúk stb. árverése lesz

folyó évi December hó 11-én.

A II. osztályu tárgyak, u. m: arany-, ezüstneműk, ékszerek stb. árverése lesz

folyó évi December hó 18-án.

Az árverések az intézet helyiségében mindig délután 3 óra-
kor kezdődnek.

A zálogtárgy tulajdonosa fel van jogosítva az eladásra kitétt tárgyat az árverés kezdete előtt még kiváltani vagy átiratni, a már eladott tárgyakból a bejött többlet őt illeti.

A vevő tartozik a vételért rögtön lefizetni és a tárgyat el-vitetni.

Kolozsvárt, 1893. évi november hó 11-én.

A hitelbank és zálogkölcson-társulat
Igazgatósága.

1093. (1—1)

Naszódi farészvényeket

4 évi szelvényvel együtt névértéken alól

olcsón elad:

ügyvéd Náthán Salamon,
Kolozsvártt.

1095. (1—1)

A legkitünőbb ásványvizek anyaföldjének

a székelyföldnek kincses terméke!

„RÉPÁTI“

legtisztább égvényes gyógy-savanyúvíz,

mely páratlanul szorosság vagy összetétel és rendkívül dús, főleg kőfűt szén-sav tartalma folytán, ritkítja pártját a kontinensen.

Első rangu gyógyital

különsön emésztési és vizeleti nehézségeknél, vese és gyomorbetegségeknél, gyuladása hólyag és köszvényes bántalmaknál; mely betegségek ellen a „RÉPÁTI“ ásványvíz használata megkecsühetetlen értékű s a legmesszebb menő figyelemre méltó.

Legfelsőbbes izü, legkecsübbes borvíz,

mely tekintetben is a „RÉPÁTI“ ásványvíz mellett, a forgalomban levő ásványvizek legtöbbjével határozottan eltörlünk.

A „RÉPÁTI“ ásványvizet mint ritka természeti kincset tehát, úgy is mint a belső szervek betegségei ellen legkecsübbes, leghalásosabb s egyzersmind legolcsóbb gyógyító szert, úgy is mint páratlan élvezeti italt (igen jeles orvosi bizonylatok), valamint a gyakorlatból merített magántapasztalatok alapján minden cselekedet elfogulatlan lénnek rendes használatára a legmelegebben — lelkiismerettel ajánlhatom.

Mindig friss töltésben kapható Kolozsvártt: *Misselbacher, Herczeg Albert, Kónya és Hirschfeld Sándor* uraknál, a gyógyszer-tárakban és minden nevezetesebb vendéglőben.

Kiváló tisztelettel

a „RÉPÁTI“ gyógyforrás kezelője:

GYÖRGY JÓZSEF,

Közdí-Vásárhelyi (Háromszék-m.-gy.)

1044 (8—75)

Tuizán kölcsönös. — Részvényesek nyúcsanak.

Az összes nyereség a biztosítottak javára esik.

A legnagyobb és leggazdagabb
pénzüntézet a világon.

Biztosítéki alapja

907 millió

frank.

THE MUTUAL
NEW-YORKI ÉLETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG
ALAPÍTOTT 1843.

Biztosít

emberéletet
legkülönbözőbb és leg-
előnyösebb

módozatok szerint.

Prospektusokkal és tüzetesebb felvilágo-
sítással szolgál az

Erdélyrészi aligazgatóság,

Kolozsvártt, Belhíd-utca 16. sz. alatt.

GYÓGYSZERTÁRAMAT

— mely 20 év óta áll fenn, —

a 8-ik számú háztól a 2-ik szám alatti

saját házamba helyeztem át.

A Gyógyszertár egészen új, modern berendezéssel, s úgy friss
gyógyszerekkel, mint bel- és külföldi

GYÓGY-KÜLÖNLEGESSÉGEKKEL

gazdagon el van látva.

Az eddigi szives bizalmat tisztelettel kérem részemre
továbbra is fenntartani.

Kolozsvár, 1893. november hó.

1091. (2—8)

Széky Miklós,
gyógyezérész.

SZABÓ GYULA női-ruha műterme

Kolozsvár, főtér 12. szám.

Eddig is jó hírnévnek örvendő működésemet **NŐI CONFECTIO** készíttéssel kibővíttém, van szerencsém a n. é. Hölgyközönséggel tudatni, miszerint külföldön és pedig Bécs és Párizsban kitűnően kiképzett **két angol segéd**, mint munkaerő alkalmazása által azon kedvező helyzetben vagyok, minden e szakmába vágó

női Confectio darab készítését

a legújabb és legizlésebb divat szerint elvállalni és gyorsan és pontosan mérték szerint eszközölni.

Tisztelettel:

1045. (6—10)

SZABÓ GYULA.

Vidéki megrendelésnél elegendő egy derék beküldése és az alj előhozsza.

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozom, hogy a hely-beli piacon **főtér 12. szám alatt** (volt Frölich-féle házban) egy teljesen új berendezést

NORINBERGI,
DISZMÜ-, JÁTEK- ÉS VADÁSZ-KELLÉKEKKEL

felszerelt üzletet nyitottam, s melyet

SCHUSTER EMIL

törvénysz. bejegyzett cég alatt folytatok,

a hol a legújabb **Karácsonyi és Újévi ajándékok** kaphatók.

Továbbá ajánlom a nagyérdemű **vadászközönség** részére legjobb minőségű töltényhüvelyeket és fűtásokat minden Caliberben, gamascheikat, vadász/askákat, kutyaostorokat és nyakraválókat. Természetű állatfejeket kőpasztából, u. m. szarvas és őzejek valódi agancsokkal, továbbá kutya-, róka- és nyulfejeket.

Mindenféle állatok és madarak kitévése természetűden eszközöltetik.

Vívó eszközök legjobb minőségben.

Valódi sollingeni vívó kardok és vítőrök (kétlön pengék), továbbá legjobb minőségű maszkok kardvíváshoz, rövidebb és hosszabb nyakrésszel és vítőr maszkok, kesztyűk kard és vítőrhöz.

Postai megrendeléseket gyorsan eszközölk.

Kiváló tisztelettel:

1077. (4—20)

SCHUSTER EMIL.

Telefonon megrendelhető 113. hívószámmal a legjobb és legolcsóbb Tüzifa,

a m. 4. v. helyi állomásnál tűzifa-telepemen

1 wagg. 100 métermázsra nem usztatott fiatal hasáb bükkfa 58 frt.

Házhoz szállítva 6 frttal drágább

1 öl nem usztatott fiatal hasáb bükkfa a vasutnál . . . 10 frt.

1 öl fiatal hasáb tölgyfa, kitűnő tűzifa, a vasutnál . . . 10 frt.

Házhoz szállítva 1 frttal drágább.

Továbbá kapható usztatott bükkfa, hántott cserfa és fiatal hasáb tölgyfa waggon és őlszámrá.

Felvágott bükk- vagy őlgyfa 50 kilogrammon felül — bármennyi — minden időben gyorsan házhoz szállítatik.

Évek óta fennálló és jó hírnévnek örvendő **tűzifa-üzletemet** a n. é. közönség becses pártolásába ajánlom.

942 (20—25)

Wertheimer Vilmos,

Kolozsvár, Széchenyi-tér 7. sz. (a vashíd mellett.)